

Стопченко М.І.

здобувач кафедри конституційного та міжнародного права НАВС

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СТАТУС ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Практика парламентської діяльності, яка склалася в Україні упродовж останніх років, демонструє неусталеність правового статусу голови українського парламенту, що зумовлює необхідність розробки та здійснення продуманих і реалістичних пропозицій щодо посилення ролі та значення Голови Верховної Ради України, підвищення його реальної участі у формуванні та здійсненні не лише власне парламентської діяльності, але й державної політики загалом. Це, у свою чергу, зумовлює проведення комплексного аналізу призначення та відкликання Голови Верховної Ради України, що є важливою гарантією його конституційно-правового статусу.

Статус голови Верховної Ради України закріплений в статті 88 Конституції України та в статтях 74-78 Регламенту Верховної Ради України. Конституція України закріпила, що Голова Верховної Ради України має такі повноваження: 1) веде засідання Верховної Ради України; 2) організовує підготовку питань до розгляду на засіданнях Верховної Ради України; 3) підписує акти, прийняті Верховною Радою України; 4) представляє Верховну Раду України у зносинах з іншими органами державної влади України та органами влади інших держав; 5) організовує роботу апарату Верховної Ради України.

Визначені Конституцією повноваження Голови Верховної Ради України деталізовані у Регламенті Верховної Ради України та інших законах. Зокрема, відповідно до ст.4.3.8 Регламенту, Голова Верховної Ради України на виконання визначених Конституцією повноважень: представляє Верховну Раду в Україні та за її межами; забезпечує взаємодію Верховної Ради України з органами виконавчої, судової влади, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування; вживає заходів для охорони та захисту честі й гідності Верховної Ради, її органів та окремих депутатів; веде засідання Верховної Ради, забезпечує дотримання під час їх проведення Регламенту Верховної Ради (засідання мають вестись державною мовою); підписує акти, прийняті Верховною Радою України, засвідчуючи цим відповідність їх змісту прийнятим даними органами рішенням; видає розпорядження про опублікування актів Верховної Ради, що не потребують наступного підписання Президентом України.

Голова Верховної Ради України має індивідуальний конституційно-правовим статус, що передбачає наявність у нього власних конституційних повноважень. У здійсненні своїх повноважень Голова Верховної Ради України реалізує власну правоздатність, виступає самостійним суб'єктом публічно-правових відносин. Розкриваючи повноваження Голови Верховної Ради України, здійснено класифікацію таких повноважень за рядом

критеріїв: 1) залежно від рівня правового регулювання - конституційні та законодавчі повноваження Голови Верховної Ради України; 2) залежно від того, чи реалізуються вони в сесійному режимі, чи поза ним, – сесійні (пленарні) та позасесійні (позапленарні) повноваження спікера; 3) залежно від предметної специфіки та з урахуванням функціонального наповнення діяльності парламенту – організаційні, нормотворчі, представницькі, контрольні, номінаційні та фінансові повноваження Голови Верховної Ради України.

Одним з пріоритетних напрямків роботи Голови Верховної Ради України та його заступників є ведення засідань парламенту. На пленарному засіданні ніхто не може виступати без дозволу головуючого на засіданні. Він надає слово депутатам у порядку, передбаченому Регламентом Верховної Ради України, з дотриманням черговості, встановленої для промовців на підставі їх заяв про надання слова, з забезпеченням чергування виступів на підтримку і не на підтримку обговорюваної пропозиції та забезпечення виступів від різних депутатських груп (фракцій) пропорційно їх кількісному складу.

Доволі контрверсійними є норми, пов'язані з функціонуванням інституту Погоджувальної ради депутатських фракцій, який не завжди чітко та безконфліктно існує поряд з Головою Верховної Ради України, певним чином конкуруючи з його компетенцією. Водночас виправданим з організаційного боку слід вважати бажання обмежити одноособову владу керівника Верховної Ради України певним колегіальним парламентським органом консультативно-дорадчого характеру.

Нинішньому правовому статусу Голови Верховної Ради України притаманні тенденції до подальшої еволюції: уточнення окремих елементів системи повноважень, розширення його компетенції, деталізації окремих повноважень, що приводить до суттєвого розширення та поглиблення сфери правового регулювання його діяльності.

Представляється можливим зробити висновок, що національним законодавством закріплений такий обсяг повноважень голови парламенту України, який підтверджує нормативну модель “сильного” керівника єдиного органу законодавчої влади України.

Туркін А.М.
курсант 2 курсу ФПФПВВ
ННПФПМГБВВ НАВС
Науковий керівник: кандидат
юридичних наук
Павловська А.А.

ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВИДИ